

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Boeken

Samenhangend behandelen in de GGZ

Clemens Janzing (2009). Assen: Van Gorcum. 101 pp. € 19,50.

ISBN 978 90 232 4480 6.

Voor professionals in de geestelijke gezondheidszorg die in hun aanstelling cliëntenzorg en managementtaken combineren, zijn niet veel boeken voorhanden die reflectie bieden op de complexiteit van deze gecombineerde taak. Terwijl volgens Clemens Janzing, auteur van het boek *Samenhangend behandelen in de GGZ* en zelf klinisch psycholoog en psychotherapeut, leiding geven aan een instelling voor GGZ wel degelijk een vak apart is. Ik ben het daarin met hem eens, en dus verheugd over de uitgave van dit boek.

Het 'product' van de GGZ, stelt Janzing, is niet iets concreets maar bestaat uit de wisselwerking tussen hulpverlener en cliënt. Zo'n wisselwerking is van hogerhand moeilijk aan te sturen. Persoonlijke kwaliteiten van hulpverleners én cliënten staan daarbij centraal. Toch zijn de organisatie en het leiderschap in de GGZ-organisatie medebepalende factoren. Spreken we van een parallelproces als onrust of splitsing in het cliëntsysteem zijn weerslag heeft op het team, andersom heeft onrust, onvrede of het slecht bewaken van grenzen in het team ook zijn weerslag op de cliënt.

De onderliggende boodschap in Janzings boek is dat behandelen en management in de GGZ onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. In zijn voorwoord spreekt hij de hoop uit dat zijn boek als tegengif kan dienen voor omstandigheden binnen instellingen waarin behandelaars en managers zich in een hopeloze onderlinge strijd hebben ingegraven.

Het boek is een samenbundeling van eerder gepubliceerde artikelen en lezingen. Elk hoofdstuk heeft de vorm van een artikel gehouden. Al lezend begon deze opzet mij enigszins te storen. Janzing introduceert enkele nieuwe concepten en aanvankelijk moest ik goed geconcentreerd lezen om te verstaan wat hij met elk concept bedoelde. Maar bij ieder hoofdstuk steedt hij opnieuw tijd aan het uitleggen van deze concepten en de derde keer wekt zoiets enige wrevel op.

Het boek bevat twee rode draden. Hoofdstuk 1, 3, 5 en 8 hebben betrekking op het aansturen en managen van afdelingen in een GGZ-organisatie. Hoofdstuk 2, 4, 6 en 7 gaan over het opzetten van een coherent behandel aanbod binnen een afdeling. Het negende en laatste hoofdstuk, 'De kracht

van zonder woorden', sluit aan op dit laatste, maar staat ook enigszins los en onderstreept het belang van non-verbale therapie in een behandelsetting. Ik geef een korte samenvatting van beide rode draden.

Het aansturen van medewerkers in de GGZ, de eerste rode draad, vergt vaardigheden in twee vormen van regelen: het *oppervlaktemanagement* en het *dieptemanagement*. Het oppervlaktemanagement heeft te maken met de structurele en functionele ordening van de organisatie, met de beschikbare mensen en middelen en met het helder vastleggen van afspraken en het goed bewaken van grenzen. In principe geldt volgens Janzing dat de arbeidssatisfactie van medewerkers hoog is als de organisatie van behandelprocessen goed geregeld is.

Het dieptemanagement heeft te maken met inzicht in de persoonlijke dynamiek van de medewerkers en de dynamiek van de groep. Daarbij gaat het vooral om werkklimaat, oog voor persoonlijke kwaliteiten en of de juiste man of vrouw op de juiste plek zit. Als er geen congruentie is tussen de oppervlakte- en dieptestructuur van een afdeling vindt er in een team destructieve regressie plaats. Janzing werkt meerdere niveaus van incongruentie uit, beschrijft meerdere typen leiders en verschillende regressievormen in teams.

In de hoofdstukken over het op-

zetten van een coherent behandelplan, de tweede rode draad, werkt Janzing vanuit een theoretisch werkmodel over persoonlijkheid en psychopathologie toe naar twee behandelvormen. Heel kort samengevat stelt hij: als de belangrijkste factoren die de psychopathologie van de cliënt bepalen binnen de structuur van de persoonlijkheid liggen, moet er worden gekozen voor een *steunende behandeling*. Als daarentegen bepaalde adaptatiestijlen de belangrijkste factoren zijn die leiden tot vormen van psychopathologie, moet worden gekozen voor een *ontregelende behandeling*.

Het zomaar mengen van beide behandelvormen, wat op veel (deel) klinische afdelingen gebeurt, is antitherapeutisch en leidt vaak tot onoverkomelijke problemen. Bij een samenhangende behandeling moeten alle neuzen dezelfde kant op staan. Hier ligt een spanningsveld tussen professionele autonomie en onderlinge afstemming van medewerkers. Janzing noemt het voorbeeld van de therapeut in een steunende behandelsetting die toch ontregelende technieken hanteert omdat hij die net op cursus heeft geleerd.

Opvallend is dat de twee rode draden in Janzings boek niet echt samenkomen. In de hoofdstukken over de steunende en ontregelende behandelvormen heeft hij het niet over de oppervlakte- en dieptestructuur van de

afdeling, en vice versa. Dit maakt dat zijn boek niet de samenhang heeft die je vanuit de titel zou verwachten en dat het te veel losse artikelen blijven.

Toch bood het boek mij, als leidinggevende professional, nieuwe theoretische onderbouwing voor het kijken naar processen binnen mijn eigen afdeling. Hoewel de artikelen niet expliciet vanuit een systeemtheoretisch perspectief geschreven zijn,

heeft Janzing vanuit zijn groepstherapeutische achtergrond veel systemische begrippen geïntegreerd. Voor mij was dit boek een goede kennismaking met het werk van Janzing en ik hoop dat er een vervolg komt in de vorm van een 'echt' boek. Ik zou het zeker gaan lezen.

Véronique Limpens

Zonnehuizen
kind en jeugd

Vooraankondiging Studiedagen met Bill Madsen

Zonnehuizen en de nieuw op te richten NVRG sectie Narratieve & Dialogische Systeemtherapie organiseren op 4 en 5 maart 2010 twee studiedagen met Bill Madsen.

De Amerikaanse systeemtherapeut Bill Madsen werkt in het Family Institute in Cambridge, Massachusetts. Hij schreef het boek 'Collaborative Therapy with Multi-Stressed Families'.

Programma

4 maart: een conferentie over 'Collaborative Therapy with Multi Stressed Families', op landgoed de Kraaybeekhof in Driebergen.

5 maart: een werkconferentie waarin deelnemers samen met Madsen kunnen oefenen en reflecteren n.a.v. het verhaal van de vorige dag op Zonnehuizen in Zeist.

Kosten

Deelname aan de conferentie op 4 maart: 125 euro, inclusief lunch.

Deelname aan de conferentie en de werkconferentie samen: 175 euro, inclusief lunch.

Informatie

Wanneer u geïnteresseerd bent in de nieuwe sectie en/of in deelname aan één of twee studiedagen kunt u contact opnemen met Robert van Hennik, e-mail: rvanhennik@zonnehuizen.nl.

